

GOSINZEANA

REVISTA ILUSTRATĂ SĂPTAMĂNALĂ

□

PROPRIETAR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul III. — Nr. 50.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe $\frac{1}{2}$ an 6 cor.
In străinătate 20 cor. □ Un exemplar 20 bani.

Orăștie, 21 Decembrie 1913.

Familia Moștenitorului de Tron, al Împărăției Austro-Ungare, Francisc Ferdinand d'Este.

— Vezi mai pe larg pe pag. următoare. —

SPIRITUL DE JERTFĂ

e poate mai mult ca orice, termometrul, care ne arată *gradele puterii de viață a unui popor!* Jertfa, pentru binele de obște al neamului, se aduce în *sânge* și în *bani*. În sânge sunt mai rari privilegiile care se dovedesc, de câtă lăpădare de sine e capabil un neam oarecare. Jertfa în bani însă, are puțință a o aduce în toată bună-vremea. Și după asta putem cu siguranță judeca, cât de jertfitor va fi acel neam și în sânge, în ziua când i s'a cere asta!

Neamul nostru românesc din Transilvania, Ungaria și Bănat, a fost adesea certat de frunțașii săi, mireni și bisericcești, că prea e puțin străbătut de *duhul de jertfă*, — ceea ce e una din cele mai mari pedeci pentru o mai repede înălțare a sa spre culmile culturii și cu ea a buneisporiri întru toate. E mai presus de orice îndoială, că cei ce ceartă în acest fel poporul român dela noi, o fac îndemnați de cel mai bun gând față de el.

Cercetând după *cauzele* acestei apariții — căci numai acelea ne-ar mai putea face să desnădăjduim de viitorul mai bun al acestui neam, — noi credem că acelea nu sunt inerente firei, sufletului, neamului nostru, ci acele cauze se găsesc numai în faptul, că aceste însușiri, nu au fost din destul stimulate, cultivate, provocate cu tact și cu stăruință; — rădăcinile nobilei plante se găsesc în inima poporului, atârână numai dela mâna cultivătoare a grădinarului, a capetelor luminate, a conducătorilor de sus ca și a celor nemijlociți, — să știe hrăni acele rădăcini, ca se crească cât mai repede și mai frumoasă planta nobilă a spiritului de jertfă.

Las' că s'au dat ele și la noi pilde adesea foarte frumoase, de jertfă pentru cauzele de obște, — dar aceea ce vedem că se face printre Românii duși la America, — ne face să ne umplem de cele mai înalte nădejdi și în privința asta, despre poporul nostru.

Ziarele Americane tocmai vestesc, că aflând ele despre mișcarea pornită în *România*, de a colecta bani pentru *mărirea flotei naționale*, au făcut și ele acolo apel către Românii Americani, se dăruiesc cine cât poate pentru *flota națională*, care e unul din cele mai însemnate mijloace pentru sporierea Țării și a neamului în vază față cu lumea mare. Și în scurtă vreme au adunat, mă rog, numai dela Românii lucrători prin cele fabrici ale Americii, *8350 Lei*, pe cari i-au și trimis la București, ca dar dela Românii — mai toți ardeleni, — aflători în America!

Iar din orașul *Aurora* (statul Illionis) se vesti de curând, că Românii de acolo, bine povățuiți de preotul lor Ioan *Pop*, s'au hotărât să-și zidească o biserică, cu cheltueli de *200.000* coroane, și biserica de azi să și-o prefacă în *școală românească*. Tot atunci și tot acei Români, să zidească o *sală de adunări și de petreceri*, cu vreo *65.000* coroane.

Ne par aceste vești ca un glas înșelător ce ar fi venind din fund de văi îndepărtate, pe care nu-l putem desluși bine, de e aievea, ori e numai o amăgire?

Dar acest glas nu e amăgire, *e adevăr!* La așa nălțime de jertfă pentru scopuri înalte culturale naționale, s'a putut deja avânta sufletul poporului român dus la America! De

unde s'a dus acest popor? Din cine e format el? Dela noi sunt ei duși, frații nostri cei mai săraci sunt ei, — și iată totuși ce a făcut din ei venirea în atingere cu altă vieață, cu popoare cari se întrec în a-și avea așezemintele lor naționale înfloritoare!

Prinzând pilda dela acelea, iată că și Românul știe să se avânte la jertfe, cari ne par ca din povești, de pe altă lume!

Căci lutul e bun, e nobil în acest popor, — să se găsească numai olarul dăruit de Dumnezeu cu talent, care să știe fabrică din el vasul ales, și va da lumii cele mai fine și scumpe vase, cari vor fi admirate de toate neamurile, pentru strălucirea lor.

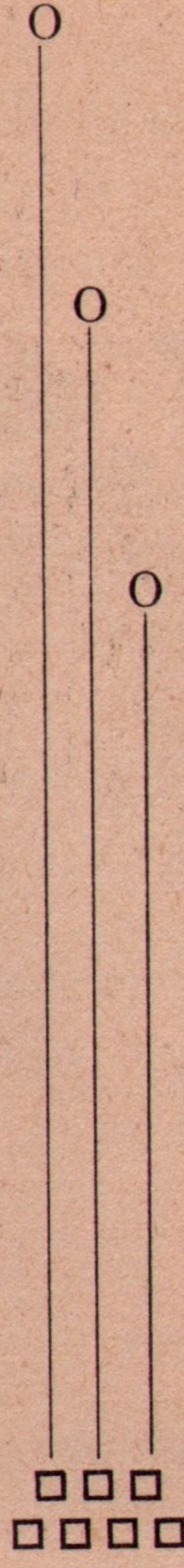
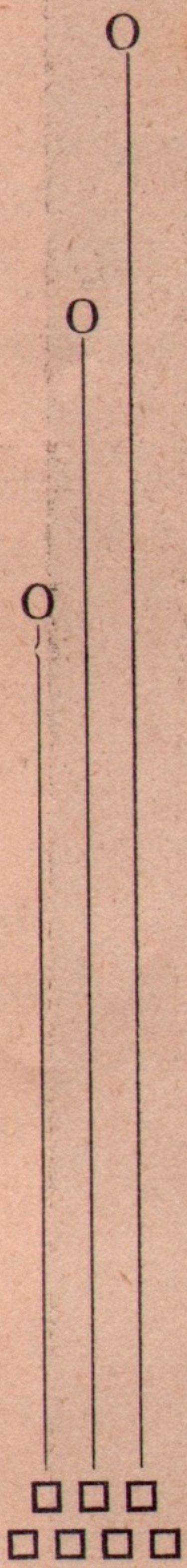
Pogoară, Doamne, și asupra poporului român de aici, de acasă, spiritul luminat de jertfă pentru scopurile sale de obște, așa cum să vede că l'ai pogorât peste frații pribegiți spre Țarmii Americii.

Familia Moștenitorului de Tron Austro-Ungar, a cărui chip îl aducem în fruntea numărului de azi al „Cosinzenei“, e una din puținele familii Princiare, care să pot numi cel mai cald și mai curat cămin al iubirei. Moștenitorul s'a căsătorit din iubire nebiruită, chiar cu rizicul ca copiii lui să nu aibă dreptul la Moștenirea Tronului, nefiind mama lor din familie Princiară.

Acî se vede și mama, și cei trei copii de viitor Împărat, cari n'au drept a fi urmașii tatălui lor la purtarea Coroanei... Sunt așa de frumoși și par'că așa de puțin se gândesc la ce perd pentru lipsa de un *titlu* al mamei lor iubite. Și așa de fericită se vede totuș această înaltă familie.

Sub Domnia acestui ca mâne Împărat al nostru, se vor schimba multe și în țara noastră, căci Alteța Sa e tare potrivnic stărilor politice de azi, cari primejduesc însuși viitorul Împărăției.

Contele Ottocar Czernin,

noul ambasador austro-ungar la București, — în jurul căruia se făcu și se mai face atâta vorbă p în ziare, pentru părerile lui cari merg într'acolo, că politica Monarchiei austro-ungare trebuie pusă pe alte temeuri, pe temeuri mai fericitoare pentru toate popoarele monarchiei, dacă e ca viitorul ei să fie asigurat pe timp îndelungat. Îndeosebi e contra politicii șoviniste dela Budapesta, care ruinează simpatiile țărilor vecine.

Ajuns la București, după primirea la Curte, Esc. S'a s'a prezentat și la Clubul cetățenilor austro-ungari, unde l așteptau, ca să l salute, reprezentanții de toate națiunile din Austro-ungaria, aflători la București. — La cuvintele de salut al lor, contele Czernin a răspuns printre altele:

„Aici, în clubul Dvoastre, toate națiunile și-au dat întâlnire și trăesc în cea mai bună armonie, nu ca la noi în țară..

„Doresc din tot sufletul, ca a-
ceastă armonie să treacă și dincolo, în țara noastră, și să servească acolo ca pildă diferitelor națiuni.

„Numai prin armonie va putea triumfa ideea unității popoarelor din monarhia austro-ungară!..“

E un suflet foarte deschis și un

spirit liberal în înțelesul nobil al cuvântului. Să spune că e om de încredere, intim, al Moștenitorului de Tron, viitorului nostru Monarch. Prin urmare și cu ideile stă aproape de ale Înaltului seu protector.

□ □ □

UN DOCUMENT de pe vremea lui Horia.

„Archiva Istorică“ maghiară din Pesta a publicat în un număr al său, un document de pe vremea lui Horia, scris de un anumit Szabó Pál, fost în funcția de predicator la biserica reformată din *Abrud*, în zilele revoluției lui Horia. Acest preot și-a scris atunci în proaspăt impresiile, cât după văzute, cât după auzite, asupra atacului dat de Moți asupra *Abrudului*, și scrisoarea lui se păstrează ci-că în original în arhiva diecezei reformate târnăvene. Iaca scrisoarea pretinsului martor al acelor vremi, — care, vădit, pune și multă închipuire, mărită de spaimă, și vești aduse de faimă:

„În acest an corent, 1784, la 3 November a sosit la *Abrud* știrea, că o mulțime neregulată de popor, sub conducerea unui valah cu numele *Horia*, pustiește pe Valea-Cri-

șului și omoară nobilimea. Care veste a doua zi s'a și întărit. În *Mihaleni* pe dl *Csiszár László*, cu doi copii ai săi, l'au omorât iobagii săi proprii. — 5-ta 9-bris (cetește: quinta novembris = într'a cincilea November), toată ziua s'au adunat grupe-grupe *Valahii* în jurul orașului, anume la *Cernize*, dar nefiind destui la număr, în ziua aceea nu lovără orașul, ci se duseră la *Câmpeni*, acolo pustiiară pe *Unguri*, pe cari nu-i aflară acasă, le dărâmară casele, avutul li-l cărară. A doua zi în zori, anume 6-ta novembris, luând încă mulți pe lângă ei din *Câmpeni*, circiter șase mii de oameni, acopăr ca un nor dealul deasupra *Abrudului* spre *Roșia* și dimineața la opt ciasuri se aruncă cu zbierete îngrozitoare asupra orașului, inundă tot orașul strigând: Până la unu omorâm pe toți *Ungurii*.

Nota-bene. Nainte de a veni în oraș, orașul a trimis o deputație naintea lor, ca să știe dela ei că ce vreau? De le trebuie vin, mâncare, bani, capătă, sau de au ceva scop contra anumite persoane, pe acelea le dau afară, numai să nu pustiască orașul. Dar răspunsul a fost: *Ungurii* trebuie să-i stârpim până 'ntrunul.

De aceea în noaptea întunecoasă de sexta 9-bris (șase Nevenbre) între un plâns de nedescris, vaete și pușcături, au dărâmat orașul, în case n'a rămas nici un cuiu de fer, ușile și dacă au fost lăsate deschise, au fost crepate de ei, jâfânille li s'au luat jos; lucrurile de casă, paturi, scaune, dulapuri, tot a fost pustii, hainele de pat le-au cărat, penele din saltelele de puș, le-au aruncat pe drum; buțile din pivniți le-au desfundat și vinul l'au vărsat. Haec facies Trojae cum caperetur erat. (Așa s'a făcut cu *Troia* când a fost cuprinsă). Așa față tristă are azi *Abrudul*, că nici în o sută de ani, ori doară niciodată, nu-și mai vine la starea lui de mai nainte.

Așa fel prădând bunurile din afară lumești ale *Maghiarilor*, — pe *Valachi* nu i-au supărat cu nimic! — s'au întins după sufletele lor, după

Deputațiune Mongolă, la Petersburg. De curând Principele Mongoliei, *Hutuhtu*, a trimis la Petersburg o scrisoare „autografă” către Țarul, rugându-l pentru oare-cari noi legături comerciale între Mongolia și Rusia. Trimișii au avut și misiunea de-a cerceta curentele politice din capitala rusească față de vecina sa din Azia, *Mongolia*, (partea nordică a Chinei). Bărbatul dela mijlocul chipului, e Țarendorș-Hun, ministru de externe mongol, la stânga lui soția sa, lângă ea soția ministrului de justiție și dincolo de ea soțul ei, ministrul de justiție *Uday-Ban*, având naintea sa pe un băiat al lor, luat cu ei (ținând în mână te miri ce bunătăți ce le-a adunat într'o năframă). În jur de ei ofițeri și dignitari ruși.

credința lor. A doua zi, id est 7-o 9-bris venind de nou în oraș, au făcut strigare în piață: Acei care nu se supun poruncii primite dela Dumnezeu și dela Împăratul, și nu trec la legea românească și nu poartă șuba românească, toți vor fi trași în suliaș naintea ușii lor, ori li se iau capetele!

În ziua asta au mers apoi la Roșia și au făcut și acolo pradă la fel, și au silit pe Ungurii reformați, unitari și papistași, să treacă la greco-orientali, sub amenințări de moarte, de cari poporul așa s'aspăriat, încât și-a mântuit vieța dând feduli, că trec la religia valahă mari și mici, ba au mers până acolo, că în 9-o 9-bris au pus pe vârful bisericii reformate și pe ușa ei, crucea valahă! Și fiindcă toți credincioșii reformați și unitari acum sunt valachi, aci cele două eclesii sunt perdute.

Observatio. E plângere, vaete, of-tare; tot omul poartă pe uliță semnul morții, plângându-și casa căzută în ruină. Averele unuia fiecăruia e aceea ce o are pe el, o *tundra*, căci cel ce a avut o haină de postav, a fost desbrăcat de tot de ea, lăsându-l numai cu un rând de încălțăminte. Nimeni (dintre Unguri) n'are pe ce se culcă, căci nu au pat și saltea ori perină, dar nici cu ce să se copere n'are, decât *tundra*, cergă nu are!

Așa descrie numitul predicator reformat întâmplările zilelor sale prin Munți, în vremea lui Horia. Cât o fi adevărat și cât exagerare și fantazie ori dictarea urei, — e greu de controlat, — atât doar se vede din toate, că Horia și Moții sei, ar fi învățat odată și pe „domni” a umbla în hainele cele dure și sărace ale poporului de jos, în țundre, ca să vadă și ei cât de dulce e vieța a-

celui chinuit popor, căruia prea adese nici de țundră nu i se ajunge...

Precum se vede din document, nici nu le luă vieța, le luau numai paltoanele cele pe postav și le dădeau în spate țundra, — lucru care e încă din cele mai domoale în astfel de zile cu răzmiriță.

□ □ □

Vederea orașelor din zbor.

Biruința din ce în ce mai mare și mai sigură, a zburătorilor asupra văzduhurilor, — nu le deschid numai acelora senzații noi, ciudate ori minunate, senzațiile plutirii pe valurile mării de aer, a frecării de norii ceriului, a întrecerii cu șoimii și rândunelele, — ci ea deschide și masselor mari de... târători încă pe acest glob de tină, nouă tuturor, cari nu cutezăm să încălecăm un aeroplan, — priviri cu totul noi asupra lumii.

Pân' acum zburătorii n'au avut răgaz să facă și observări în jur de sine și mai ales *sub* sine, căci toată atenția și toată grija li se concentrează asupra conducerii aeroplanului și a grijirii de el.

De aci încolo însă, după ce siguranța mașinelor înseși e tot mai liniștitoare, după ce a călători pe sus, începe a fi un lucru tot așa de sigur, ca a alerga cu automobilul ori cu tramwaiul pe pământ, — de aci încolo ochii scrutători, bunii observatori, încep a privi asupra lumii de sub ei, cu gândul de a culege impresii noi, inspirații pân' aci necunoscute, și a le arăta și — târătorilor pe sigurul dar tinosul glob.

Deja unii au început a face acest lucru. Un fotograf a dus cu sine mașina de fotografiat și a prins în fugă chipul unui oraș peste care alerga în goană mare. Nu se vede în fotografie din tot orașul, decât dungii albe, spălăcite, strătăiate de crețe de umbră neagră, abia de se puteau cunoaște conturile slabe ale alor două-trei case. — Totuș e interesant chipul, care nu-ți mai arată vederea obicinuită de orașe, cu turnuri, cu coperișele palatelor celor ce se ridică peste toate, — ci vezi naintea ta numai formele pleoștite a unei mări de coperișuri.

Un altul, scriitor, observator de pe mașina de zburat, spune, cum a văzut el de sus feluritele orașe mari, vreo 3 metropole, peste cari a avut plăcerea a fugi în zbor. Ce cu totul altă vedere îți prezintă Londra, cu marea ei de coperișe, aproape monotone, prin faptul că nu preă se urcă unul peste altul! Toate casele au o înălțime așa de mare, încât le-ai putea lua ca aproape egale, — iar privite de sus, vezi numai o întindere monotonă de coperișuri negrite de vreme și de fumul miilor de fabrici. Nici chiar turnurile fabricelor nu prea strică monotonia, căci nici ele nu se urcă mult peste nivelul caselor înseși. Iar turnurile bisericilor și mai puțin sunt aparente, căci doar palatele în mijlocul cărora sunt zi-

dite bisericile, sunt și ele de înalte cam cât un turn. Puțin mai are a se înălța un turn, peste înălțimea lor! Așa apoi, Londra, privită de sus, nu oferă ceva deosebit, plăcut, atrăgător.

Mai deosebit între orașe, din punct de vedere al tabloului ce ne dau, privindu-le de sus din zbor, e orașul Copenhaga, despre care să și spune că e „orașul turnurilor frumoase“. Aci da, și priveliștea de sus, e încântătoare. Căci în acest oraș interesant, regulat și curat, aproape tot a doua, dar cel mult a treia casă, e zidită *cu turn*, ce se înălță mândru spre cer, peste coperișul de rând, și așa, privindu-l orașul de sus, nu vezi naintea ta numai marea monotona de coperișuri, ca la London, ci parecă acele coperișe înseși, formează un ciudat câmp peste care să ridică minunate sutele și miile de turnuri și turnulețe, servind ochiului o priveliște plăcută, chiar și așa în fuga cu mare viteză a aeroplanului. Dar și ai ce vede pe de-asupra Copenhagei: turnurile palatelor, se împetrișează cu a bisericilor, printre cari foarte puternice se înălță turnurile bisericii rusești cu formelor de cepe artistic bulbucate, apoi turnul Nicolau în stil norvegian, cupola palatului bursei, care se întrec cu turnurile cele mai impună-

toare ale bisericilor vechi și mari! Și ridică priveliștea faptul, că în acest oraș pe aproape fiecare casă fâlfăe steagul național, cu cale și fără cale, la zile de paradă, ca și de rând, parcă pentru el toate zilele sunt sărbătorești, — ca omul mulțumit care în toată bunăvremea umblă numai în cilindru... Dacă e zi cu soare, e o plăcere să privești de sus acest oraș, peste care să înălță drăguțe siluetele turnurilor, fluturându-și în vârf miile de steaguri!

Așa să vede din zbor, de sus, din aeroplan, un oraș și altul, — privești pe cari pân' aci nu le putea gusta omul, nici nu le putea descrie pe seama celor ce nu-s „șoimi“, râvnitori spre înălțimi, ci-s dragii pământului, cari stau numai cu nasu în carte și după cele ce cetesc, își *închipue* aceea ce eroii moderni, aviatorii, văd și trăesc în aeeva!

□ □ □

OBICEIURI DE CURTE

Nicăiri deșertăciunea omenească nu și-a făcut mai mult loc și a dirigit ori a făcut chiar de răs pe închinătorii ei, ca în cercurile înalte dela Curțile domnești ori a celor ce stau pe-aproape de acele cercuri.

Fiecare Curtean se crede pe sine un pui de zeu, care se cade să stee cât mai pe-aproape de zeul cel mare,

Vedere de pe Valea Geoagiului: Biserica și Școala din Balșa.

— Fotografie de dl Gavril Todică —

Doi fericiți... Sunt cei doi premiați cu marile premii Nobel (de câte 190.000 franci): Cel dela stânga e Profesor *Dr. Carol Richet*, care a câștigat marele premiu pentru descoperirile sale în știința medicală. — Al doilea e poetul indian *Rabindranath Tagore*, despre care am scris în numărul trecut. Îi aducem fotografia de nou, fiind asta una din cele mai noue și reușite fotografii a ilustrului poet de pe țărmii Gangelui.

de Capul încoronat. Și pentru ca să-și știe fiecare locul și să și-l ocupe fără supărare și multă căutare, s'au făcut regulele etichetei de Curte, unde se spune fiecărui om ce rol, ce onor, i se cuvine, — și de asta să se țină.

Regulele acestea ale etichetei își au altfel istoria lor până în timpurile cele mai vechi. Pe vremurile cele mai vechi, d. e. în zilele lui Dioclețian și alui Carol cel Mare, erau în plină strălucire la Curțile lor. Dar nicăiri ele nu s'au dus până la așa o desăvârșire, ca la curtea *Spaniolă*, în zilele de glorie ale Spaniei. Și azi eticheta spaniolă tronează la Curți. La Curtea Vineză, de pildă, pe timpul Împăratului Iosif II. eră o stricteță de îngrozit întru ținerea regulelor de etichetă. Dar de sunt printre aceste regule unele cumiști, cu rost, sunt și unele fără nici un scop. De pildă una din poruncile etichetei spaniole, prescrie, că regele și regina trebuie să se culce iarna la 9 ore, vara la 10. Maria Luisa, soția lui Carol II. ci-că a pățit'o de a rămas de poveste, cu regula asta. Nu se putea culca doamne ferește la 9 ore. Ar mai fi stat o oră barem de vorbă cu mesenii și curtenii sei, — ei, dar asta se luă drept mare *ne-cuviință* din partea reginei, și de aceea femeile din jurul ei făceau tot ce le stă în putere, s'o scape de

rușinea asta de-a nu se supune etichetei ce să cere la o regină!. De aceea dacă vedeau că regina după cină, rămâne încă la masă și n'are gând să se ridice, — atunci două-trei dame de curte ale ei se furișau la spatele ei și, fără să și bage ea de seamă, îi despleteau iute-iute părul, altele se vârau sub masă și-i trăgeau ghetele din picioare și pe sus o duceau iute la pat!

— Când regele vreă să bea un pahar de vin, face un semn cu mâna stângă marelui păharnic, care stă mereu lângă masă. Păharnicul se duce îndată la masa pe care e pus vinul regelui, face semn purtătorului de mâncări și beuturi să vie. Acesta merge, i se pune din sticla cu vin, un pic de vin în un pahar să-l bea, ca să se vadă că nu e cumva otrăvit, — dupăce s'a întâmplat asta, maestrul suprem de curte, conduce pe păharnic cu sticla cu vin până lângă masa regelui. Aci un curtean ridică sticla, altul ține tasta și al treilea pune în pahar și așa ajunge în sfârșit și Regele să poată bea paharul seu de vin.

— În politică eticheta joacă și ea rol adesea pân' la nebunie. Rusia a purtat un războiu cu Franca, pentrucă Napoleon, plin de îngâmfare, n'a voit să agrăiască pe Țarul cu cuvintele prefinești, intime „*cher*

cousin“... — Principele Cregni s'a iritat și certat un an întreg cu regina Cristina pe tema, că la marile recepțiuni, pe care scaun se șadă! — Intre anecdotele din cercurile înalte cari țin așa de mult la formele etichetei și n'ar slăbi Doamne păzește ceva din „dreptul“ lor, — se găsesc cu sutele cazuri duse pân' la absurd, din discutarea locului ce se cuvine, după etichetă, după rang, ba unuia, ba celuilalt din cutari înalți domni ce-și vin în cale colo ori colo. Odată două înalte personaje de curte s'au întâlnit cu trăsurile în o stadă cam îngustă, a Paris-ului. Unul trebuia să ferească nișel din calea celuilalt, și eră bine, puteau trece în dragă voie. Dar care să ferească? Nici unul nu se simțea mai „puțin“, deci îndatorat a-i feri celuilalt din drum. Și au stat, mă rog, așa, cu trăsurile față 'n față, timp de 4 ciasuri bune în uliță! Cocișii se spârdăiau unul la altul, dar, îndemnați de Domnii dela spate, nici unul nu voia să sucească gâtul calului un pic la dreapta...

Și și azi se întâmplă destule supărări, unele de moarte, pentru drepturi închipite de personajele din jurul curților, pe temeiul nestematei de etichete.

□ □ □

MARELE TUNEL

între Calais și Dover, preocupă iarăș lumea franceză și engleză. La început se vorbea despre posibilitatea de a săpa grandiosul tunel, care să împreune pe Franca cu Anglia pe sub fundul mării, — numai ca de un plan cât aievea, cât fantast. Dar marii ingineri nu și-au dat pace, au lucrat planurile așa în toate amănuntele și le-au făcut calculii în toate direcțiile, — și de cheltueli și de rentabilitate, — încât au băgat ideea asta în capul guvernelor dela Paris și Londra, și acelea acum s'au și hotărât, ca dară să se încerce realizarea grandiosului plan.

La început Englezii nu prea voiau să stee de vorbă, căci se temeau, că într'o zi, cu ajutorul aceluia tunel, poți repezi o armată puternică, de pe țărmii Europei, pe uscat în Anglia, și ea de așa ceva n'are lipsă, că ea pe ape e doamnă și stăpână, dar amatorilor pe uscat, nu prea are ce le pune în față. Inginerii englezi și francezi au liniștit însă pe guvernul britanic, arătându-i că de asta n'are să-i fie teamă, doar, uite, cu explozia unei

singure mine, faci cu totul netrebnic tot tunelul! Îl spargi și-l umple apa și vai de armata ce s'o află pe trenurile ce se gonesc șirag uriaș prin el!...

Partea materială e și ea aranjată. Va costa 400 de milioane, pe care le subscriu mai multe mari bănci engleze și franceze.

După spusa unor mari ziare engleze, tunelul va fi gata în 1920.

RÂNDURI MĂRUNTE

Succesele unei artiste române ardelenne în streinătate. „Gazeta Transilv.” are următoarea știre frumoasă despre o artistă româncă dela noi: Cunoscuta celistă română, dș. *Ersilia Roșca*, nepoata dnei Maria Zănescu din Brașov, se află actualmente într'un turneu prin Germania, în care a repurtat cele mai frumoase succese! Tânăra artistă este eleva renumitului profesor german de celo, Klengel, din Lipsca, și se bucură de o mare reputație în cercurile artistice din Germania.

Dintr'o serie de recenzii elogiase, publicate de ziarurile germane, despre actualele succese ale distinsei artiste române ardelenne, reținem următoarele:

„*Niedersächsische Volkszeitung*” scrie: „...Dșoara Roșca ni s'a prezentat cu marele concert, a mol, opul 33 de Saint Saens, ca o stăpână suverană asupra micului ei instrument. Curățenia și aprofundarea artei dsale, un ton mare și frumos și pe lângă aceasta o tehnică de virtuoză, ne-au prezentat operele executate în mod atât de plastic, încât am rămas într'adevăr surprinși de această artă deosebită a unui suflet artistic muzical, atât de subtil!”

„*Göttinger Zeitung*” 3 Dec. 1913: „...Într'adevăr trebuie să rămânem uimiți în fața dexterității tehnice, așazicând fenomenale, a micei Românce *Ersilia Roșca*. Spinnlied-ul de Popper, i-a dat un prilej binevenit, să-și arate cunoștințele de virtuoză și tragem la îndoială ca un actual artist să se poată măsură cu ea în arta ei! Conducerea arcușului este deasemenea deamă de admirat. În ce privește opul lui Bach, trebuie să spunem, că artista are o concepție specială și convingătoare!”

„*Göttinger Akademische Wochenschau*” relevă temperamentul și tehnica briliantă ale artistei, tot astfel și ziarurile „*Göttinger Tageblatt*”, „*Ober-*

hessische Zeitung” și „*Hessische Landeszeitung*”.

Nu putem decât să ne bucurăm de aceste succese a unei artiste dela noi, și s'o felicităm cu cea mai mare căldură.

*

Sticlă ce nu se poate sparge. O descoperire din cale-afară de însemnată a fost arătată în un cerc de specialiști din Londra, de un tehnician de acolo. Anume el a descoperit felul de a fabrica *sticla ce nu se mai sparge!* Sticla cea nouă stă din trei părți: între două părți e pus un strat subțire de Xylonit, folosind pentru lipirea lor de-olaltă glycoset și presate spre olaltă cu apăsare puternică de aer.

Ca să-i probeze tăria, s'a luat un glob de fer, greu de 1 kilogram, atârnat de o ață de 4 metri de lungă, și a fost lăsat se cadă așa hintat dela o depărtare potrivită, izbinduse de o tablă de sticlă de asta simplă, de două degete de groasă. Indata sticla s'a sfărmat în sute de bucăți! A fost lăsat se cadă pe o tablă de sticlă de sârmă; și aceea a plesnit. A fost izbit atunci globul de sticla cea nouă, și aceea numai a răsunat odată mut. S'a tras cu pușca asupra sticlei și glonțul de pușcă a căzut jos fără s'o poată sparge tabla de abia un deget de groasă, doar vreo 3 crepături de a făcut în acel punct al ei, — deși acelaș glonț la aceeași depărtare, trece prin un lemn de 6 degete de gros.

Se spune că noua sticlă nu poate fi tăiată nici cu diamantul. Ar fi o descoperire de foarte mare valoare.

*

Flacăra din cer o cere... Domnia engleză asupra Indiilor, și-a ținut de una din cele mai însemnate probleme civilizatoare, a stânga unele obiceiuri barbare pe care le-a aflat la poporul indian, obiceiuri pe urma cărora numai pagube cu totul fără rost, are neamul lor. Un astfel de obicei e și cel al arderii de vii a văduvelor! Contra acestei datini lipsite și de umbra unei înțelepciuni, Englezii au adus o lege foarte aspră, încă la 1829. Totuș nici azi nu e stâns cu totul fiorosul obicei. Numai de curând în Mainpouri, văduva unui Principe indian s'a învoit, ba ea a hotărât, ca a doua zi după moartea soțului său, și ea își jertfește vieța, având să fie arsă de viuă, pe un rug în mijlocul unei piețe, în jurul căreia va fi lăsat să stee și să privească pătruns de evlavie puternică a acestei arătări, tot poporul orașului.

Așa au și făcut. Ceremonia grozavă s'a ținut, Principesa a fost arsă de viuă, dacă a rămas văduvă.

Deregătoriile engleze, cari n'au simțit nimic că ce se pregătește, — căci așa ceva se ține în mare taină față de ei, ca față de niște păgâni răi pentru „sfintele obiceiuri”, — și abia după ce nenorocita Principesă eră scrum, au aflat și ei de asta, — au arestat îndată pe 5 rude de ale văduvei arse, despre cari se spune că au îndemnat'o și înduplecat'o să se ardă. Pe toți i-au judecat aspru. Ei au dat apelată contra judecății, spunând în recurs, că asta a fost voința Zeilor, pentru care ei nu's de vină, ceea ce se poate

Două țărance de pe Valea-Geoagiului (comit. Hunedoarei), cu nepotul lor.

vedea și din faptul, că rugul pe care se urcase cea gata spre jertfire, n'a fost aprins de nimenea, ci o flacără minunată s'a pogorât din cer și aceea l'a învăluit îndată în foc, — ca semn că jertfa e bineprimită, ba cerută de Zei.

Afurisiții de juzi englezi dela instanța de apelație, care nu prea vreau se creadă în flăcările pogorâte din cer, au respins însă recursul și au mai urcat pedeapsa văzătorilor de flăcări sfinte, dela 3 la 4 ani robie grea!

*

Cărțile iaponeze. S'a publicat în Tokio o statistică a cărților apărute în Iaponia în anul 1910. Ea arată că au apărut în acel an 41.620 volume și broșuri în limba iaponeză. Romanul e reprezentat prin 450 volume. Traducerile romanelor streine dau o cifră neînsemnată. Nu sunt decât șase. Ceeace ocupă un loc mai însemnat în producția lor literară, sunt compilațiunile de tot soiul și mai cu seamă dicționarele.

Volumele sunt relativ scumpe, mai cu seamă romanele, fiindcă sunt tipărite pe hârtie scumpă și în general editate cu îngrijire. Și mai sunt scumpe și pentru că cumpărătorii sunt rari, fiindcă la iaponi banul nu circulă ca în Europa. Revistele fac și acolo concurență cărților, întocmai ca și pe la noi. Mai ales că cel mai mare număr de oameni se ocupă de afacerile lor și nu acoardă decât un timp foarte restrâns instrucțiunii autodidactice. Mai mult cetesc la iaponezi femeile, însă ele abonează în general ziare și reviste.

*

Moravuri arabe, sau: unde bărbații sunt aduși la supunere de femei! Un ofițer italian descrie în o revistă din Milano, cele ce le-a putut el observa în viața familiară a Arabilor din Tripolitania, lucruri cari se țin de altfel de moravurile femeii arabe de peste tot locul. Aceste femei, în deosebire de cele Europene, au știut ajunge demult pe pedestalul spre care atâta năzuiesc și se luptă „sufragetele“ noastre în Anglia, Franca, Holanda și aiurea, fără a fi ajuns la scop. Arabele au ajuns! Iaca cum:

Dacă pe o femeie arabă, o vătămă un bărbat oarecare în mândria ei de mamă, sau de soție, de femeie peste tot, — femeia vătămată îndată fuge naintea Șeic-ului (județului) lor și începe acolo la poarta lui să-ți tragă o dragă de larmă, de zbierete, de țipete, încât urechi în-

fundate ca tunul să ai și tot trebuie să fugi că n'o mai poți asculta! Prin aceasta ea atrage pe toate femeile din vecini, ba din satul întreg, și le spune pasul, vătămarea ce i s'a făcut.

Atunci, cu o solidaritate de care pot fi jaluzi chiar și socialiștii dela noi, — toate femeile acelea decretează „ștraic“, grevă solemnă, față de toți bărbații din sat, până ce soața lor vătămată nu-și capătă — satisfacția ce i se cuvine! Nu mai pun mâna pe nimic, pe lingură, pe oală, pe mătură, pe perie, pe nimic! A naibii să fie toată casa, toată lumea, dacă pe ele, pe femei, le poate batjocori un bărbat cum îi place lui!

Dar să încăpăținează și bărbații, și să țin o zi, două zile, și trei zile, rabdă, umblă nespălați și neîngrijiți, mâncă sec, ce pot, dar a patra, mult a cincia zi, sunt siliți să pună pușca la picior și să se deie bătuți, să se împace cu muerile, că de nu, prea e acra viața lor fără lucrul acelora! Bărbatul merge naintea Șeic-ului și să împacă cu supărata sa, dându-i daruri plăcute ei, mai ales rachie aromată,

Casele băncii „Albina“ în Târgul-Murășului. Întâiul nostru institut financiar, deschizându-și o filială în Târgul-Murășului (Murăș-vașarhei), și-a cumpărat o casă frumoasă, un drăguț palat, la un colț de strade, în loc de frunte. E o înveselitoare punere de picior românesc, în acest oraș puternic maghiar.

mirositoare de ierburi plăcute și unt. În fața judei satului se face pacea, după care de regulă urmează un mare „aldămaș“, dat de bărbați, de bucurie că s'au împăcat iară cu muerile.

Așa apoi în Tripolitania și la Arabi peste tot, muerile se simt la putere și bărbații nu prea cutează a se prinde cu ele, — că țin una cu alta mama focului!

*

Spre binevoitoare

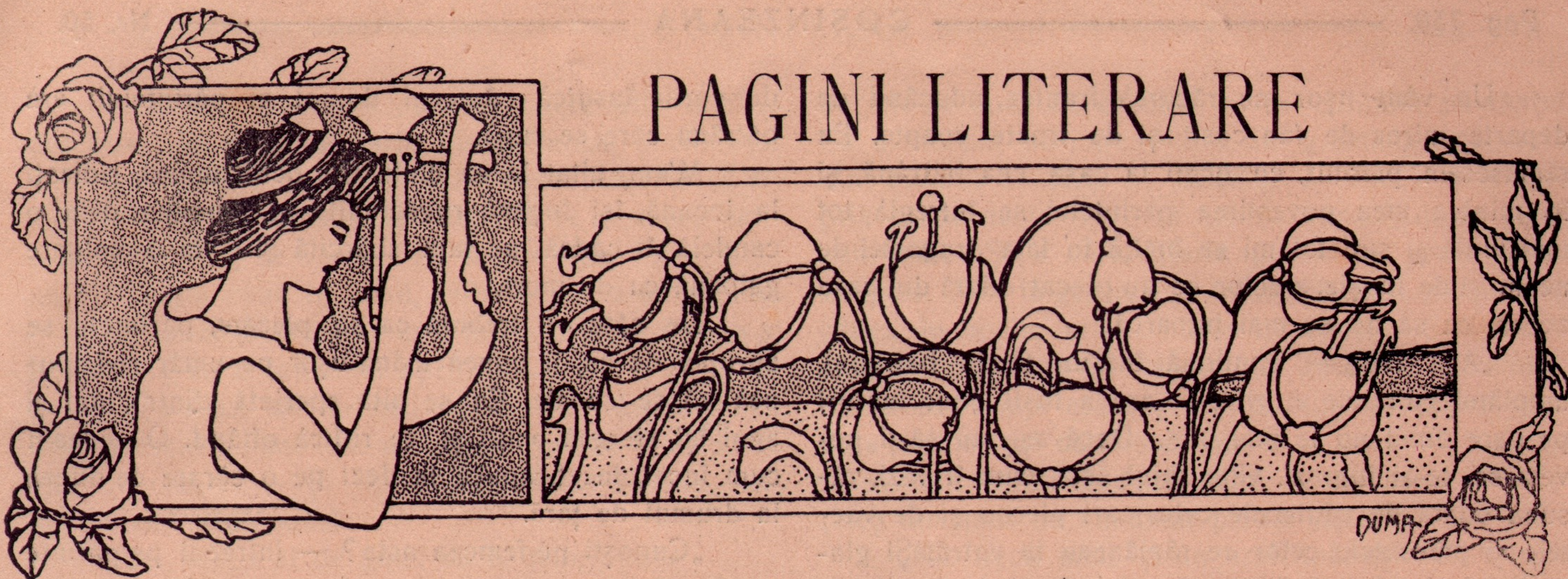
luare aminte!

DE CINSTE capătă de acum pân' la Anul-Nou revista noastră „Cosinzeana“ toți acei cari, dorind a o abonă pe anul viitor, trimit plata pentru ea pe cel puțin jumătate din anul 1914, adică 6 cor.

Rugăm vestiți aceasta tuturor cunoscuților D-Voastre cari n'au la casă o revistă literară românească!

PAGINI LITERARE

Clipe...

*Zvon de șoapte
Tainic, se desprinde...
Vis de noapte
Sufletul, aprinde...*

*Blânde raze
Poleesc cărarea,
Flori de munte
Încunună valea...*

*Cânt de sară,
Picură pe vale,
Dorul iară
A pornit în cale...*

*Cânt de fată
Cerne 'ndrăgostirea,
Firea toată
Și-a 'nceput iubirea.*

*Tanga... tanga...
Sus la stână sună
Tanga... tanga
Văile răsună.*

*Flori și fluturi,
Vreau în lumea voastră
Sus la munte,
Pe sub brazi, în coastă,*

*Să-mi apună
Tot ce-a fost mărire,
Voe bună,
Vieață și iubire...*

G. VLĂDESCU-ALBEȘTI.

FATA DRUMARULUI

ZAHARIE BÂRSAN

Într'o vară, demult, am petrecut câteva săptămâni într'un sat de munte, în casa unui preot cinstit și cu frica lui Dumnezeu, din Ardeal. Singur, cum eră, îi părea bine bătrânului că are cu cine să-și mai omoare vremea, și ceasuri întregi ședeam amândoi de taifas, într'un foișor îngrădit cu verdeață în fundul grădinii. Îi povesteam fel de fel de întâmplări din vieața de oraș, care îți zdrobește pe nesimțite toate visurile curate, cu cari ai plecat de acasă, și-ți stinge zi cu zi focul dragostei de ai tăi, moștenirea sfântă rămasă din moși strămoși; îi vorbeam de tineretul de azi, a cărui mare parte e sleit și fără ideal, mândru

afară din cale, râvnitor de a ajunge cât mai sus cu muncă puțină, alergând în mod nesocotit după domnie, și când, după o vieață sărăcăcioasă și chinuită, a ajuns să se întindă pe o canapea cu mâna sub cap, jucându-se cu rotogoale de fum de țigară, nu mai vrea să știe de nimic...

Și multe îi spuneam eu părintelui, și bătrânul clătină din cap amărât.

„Hei, fiule, îmi zise el dela o vreme, că e rău, e rău, o văd și eu, dar se vede, că toate se schimbă cu vremea; azi așa, mâne altfel. Pe semne că afurisita aia de învățătură îi proteste. Noi eram altfel, ce-i drept, eram ascultători de părinți, și părinții întotdeauna ne învăța bine. Uite... mi-aduc aminte, și nu sunt nici eu de eri, da mi-aduc aminte bine de tată-meu, eră un om voinic cât un brad. Eu, de-abia puteam să țiu coarnele plugului. Eră chiar pe vremea aia tulbure, când se plămădeă revoluția. Veneă la noi un om, — parcă-l văd și acum, — mic de stat cu niște ochi negri și neastâmpărați. Veneă mai în fiecare sară și s'așezau după masă, el, tata și cei trei frați ai mei, și, înaintea oalei cu vin, vorbeau aprins despre țară, despre popor, despre împăratu, despre domni. Eu nu mă preă pricepeam, de, ce știam eu pe atunci. Dar de una mi-aduc aminte; vorbiră ei într'o sară, vorbiră mult și aprinși ca niciodată și apoi tăcură cu toții. Parcă-i văd și acum, cu coatele pe masă și cu ochii întărâtați sub frunțile înourate. Tăceau. Deodată omul cel mic se ridică dârz, strigând cu un glas înăbușit: „Foc și sânge, mă!“, și izbî cu pumnul atât de tare că se răsturnă oala cu vin și se făcî tot hârburi.

Și apoi, peste câteva zile, așa într'un amurg, pornî și tata și cei trei frați, și când porniră, tata mă luă de mână, colo pe pragul casei ăsteia, și-mi zise:

„Măi băete, tu rămâi mai mare acum. Uite, colea să stai. Pune mâna pe un topor și de-o cercă cineva să intre în curte, să-l toci în cap. M'ai auzit?“ și m'a sărutat atuncia și tata și frații și s'au dus și nu i-am mai văzut...”

Fața lui frumoasă și curată se întunecă și n'am încercat să-l mai întreb mai departe.

Un vânt ușor ne răcorea fruntea, aducând de departe miros de fân cosit și de fructe coapte. Eu rămăsesem pierdut, cu ochii la casa cea bătrână, și în mintea mea povestirea părintelui se întregia tot mai mult și sufletul mi se înălța în fața dragostei de neam și de moșie, a celor ce au plecat odată din casa aceea, ca să nu se mai întoarcă.

„Așa zău! — continuă într'un târziu bătrânul, umplând paharele cu vin, — așa a fost! Sunt lucruri pe care omul nu le mai uită. Dacă ași stă să-ți povestesc, te-ai îngrozi. Uite satul ăsta, cum îl vezi, răsună odată de cântecele celor cari plecau și de vaelele și plânsetele celor ce rămâneau la vatră. Și glasurile de bucium înfiorau tăcerea nopților, și noi cădeam în genunchi și ne rugam lui Dumnezeu. Eră pe vremea aceea credință și — foc curat ardea pe vatra inimelor românești!“

Și iar tăcurăm amândoi, numai frunzele își șopteau mai departe cele auzite și vântul le ducea din pom în pom, din deal în deal, din colină în colină și le risipea departe pe sus.

„Hei... mai vii și azi la biserică?, schimbă părintele vorba, — e vremea vecerniei, dacă vrei, haide.“

Pornirăm. Pe ulița strâmtă a satului mergeam amândoi încet, el răzemându-se în cârje și cam târându-și un picior, iar eu privind într'o parte și alta, căutând parcă ceva; așteptam să văd voinici eșind pe porți; s'aud cântece de vitejie, să văd femei plângând și copii despărțindu-se pentru totdeauna de părinți.

Eră liniște însă și razele soarelui dinspre asfințit se jucau ostenite pe drumul prăfos, și ici-colo, la câte o poartă, câțiva copii se jucau și ei înmuiați și ei de căldură. Toată lumea eră dusă la muncă; eră tocmai vremea fânului. Câte un car încărcat venea legănându-se și scârțâind, tras de câte doi boi mici și slabi. Pe proțap un om adus de spate ședeă mai mult vârât în fân, de nu i se vedeă decât picioarele încălțate în opinci, și flueră ostenit o doină, iar din car, din iarbă și flori uscate, ieșea câte un cap de femeie, ars de soare și mic ca de copil.

Ușa bisericii, o biserică neagră de anii mulți și de vremuri grele, eră umbrită de trei castani puși în rând, ale căror frunze foșneau ușor desmerdate de vânt, îngânând parcă o rugăciune. Și iarăș femeia cea bătrână, pe care în fiecare zi o găsisem acolo, ședeă în genunchi pe piatra de dinaintea ușii, așteptând să se deschidă biserică. Îmbrăcată în niște haine, numai zdrențe, pline de praf, de ani de zile îl așteptă în fiecare zi pe părintele să deschidă biserică, să meargă să se roage. Avea ea un loc al ei, într'un colț, la o iconiță a Maicii Domnului.

Așezat într'o strană, răsfoiam o psaltire veche pe când părintele își făcea cucernic slujba obișnuită. Glasul lui răsună în bolta tăcută ca un glas din altă lume. Din când în când, câte un oftat sau murmur

de vorbe însoțea cântecul domol al părintelui; eră bătrâna care se ruga.

M'am uitat la ea mult. Cu ochii umezi, ridicați la icoană, își îngână rugăciunile ei. Lumina dela o candelă îi cădea pe fața zbârcită și-i da o culoare galbenă ca de mort.

De câte ori trebuia ca să plecăm, părintele se apropia de ea, îi puneă mâna ușor pe umăr și-i spuneă să se scoale. Ea se uită speriată dintr'u'ntâi și apoi își ștergea ochii și se ridică oftând. O vedeam cum încet, încet, apucă la deal pe o cărare ce ducea la drumul de țară.

„Cunoști pe femeia asta? — întrebai pe părinte pe drum.

— De ce mă întrebi?

— Îmi pare ciudat. De șase zile de când viu cu dta la vecernie, o găsim totdeauna pe piatra dela ușa bisericii. Și apoi se roagă cum n'am mai văzut să se roage cineva.

— Știe Dumnezeu; îngână bătrânul. Cine știe ce păcate ispășește! Dacă vrei, am să-ți povestesc o poveste întreagă despre ea, pe care am auzit'o și eu, dar nu știu de-i adevărat. Am întreat'o odată și n'a vrut să-mi răspundă nimic. De ani, de când o știu, ea sparge piatră coala, unde se desface călcetul de drumul de țară. Așa am pomenit'o...

„Mi-aduc aminte de ea de când eră fată, eră frumoasă ca o icoană, cum n'am mai văzut, și cântă de să opreă lumea în loc s'o asculte. Tată-său fusese drumar la drumul de țară și a fost și el unul dintre cei cari au plecat și nu s'a mai întors acasă. Rămasă singură, i se făcū comunei milă de ea și-o puse să spargă piatra adusă din munte și să îngrijească de drum, în locul lui tată-său. Și s'a învățat ea așa cu vieața asta și eră veselă. Des de dimineață își luă ciocanul pe umeri și pornea. Parc'o văd și acum voinică legănându-se din șolduri, ca o luntre, cum mergea pe drum. Nu eră om, care să treacă și să nu-i spue o vorbă bună. Ce vrei? Sfânt să fi fost și tot trebuia să te oprești.

„După ce se liniștiră vremurile răsmiriții, ea își ducea vieața nesupărată, muncind de dimineața până sara.

„Și-a fost apoi — hei, tinerețe a fost, că coala, la o zvârlitură de piatră de drumul de țară, eră o vilă frumoasă, și în vila aceea ședeă un grof bătrân, care n'avea decât un fecior.

„Atâta știu și eu!“, și părintele ridică din umeri, ca și când și-ar fi isprăvit povestea. Se sculă, își aduse pipa dintr'o firidă, acoperită cu perdeă roșie, și-o aprinse și zise glumeț:

„Ia să mai aduc o picătură de vin, că doar n'o fi păcat“.

Luă o cană și eși pe ușe.

Rămas singur, mă gândeam și nu știam la ce mă gândesc...

Sara se cerneà în odae prin ferestrele mici și deschise. Un miros de iarbă pluteà în aer și cântecul unei rândunele de sub streșină veneà dulce și se risipeà în tăcerea camerei. De departe se deslușeà cântecul unor fete, ce veneau pe semne dela lucru. Câte un chiot, din când în când, tulburà pacea amurgului.

Bătrânul intră pe o ușe, într'o mână cu cana și în cealaltă cu o luminare aprinsă.

„Așa-a-a... să ne mai uităm de bătrânețe, că dela tinerețe ne-am luat nădejdea... adevă dta nu, de mine vorbesc.“ — Și oprindu-se drept în fața mea, mă întrebă dintr'odată:

„De, zău, n'ai de gând să te însori, hai?”

— Apoi de, părinte, m'aș însurà, da nu mă ia nimeni...”

Și râse bătrânul cu poftă și din răs dădu într'o tusă și-mi zise încându-se:

„Bată-te norocu să te bată“.

Ardeà lumina tremurând și împrăștiind prin odae o lumină dulce și tristă. Părintele se așeză, umplu paharele și după ce le golirăm, porni vorba:

„Așa a fost... și apoi după ce m'am întors eu dela școală, într'o vară, am văzut-o pe Maria la marginea drumului, într'o căldură de amiază, cu fața suptă și arsă de soare, plină de sudoare, sfărâmând piatră. Brațul i se ridică mai năcăjit decât altădată și în întreaga ei înfățișare erà ceva îngândurat și trist. Și tot erà frumoasă, frumoasă ca o icoană, cum ți-am spus. Albă de praf, din hainele zdrențoase eșeà un cap cu niște ochi curați și albastru ca seninul cerului. Lângă ea, într'o albie, se răsfața un copil dând din picioare ca să-și alunge surtucul de pe el. Și mama se opreà din când în când din lucru și se uită tristă la el. Îi împlântase în pământ o ramură de salcie ca să-i ție umbră. Și ramura se legănà ușor, aplecându-se peste capul micuțului.

„Așa am văzut-o eu și apoi nu mai știu. Lumea povestește, dar cine știe de-o fi adevărat.

„Se zice că i-ar fi sucit mintea feciorul grofului. Tot trece el într'o gabrioleță cu patru cai, toți patru ca niște zmei. Zburà nu altceva; nici nu te puteai țineà cu ochii după ei. A plecat, și Maria ar fi auzit când i-ar fi spus feciorul lui tată-său, c'are să vie târziu; tocmai după miezul nopții. Și fata ci-că-l iubeà ca o nebună. El însă, n'o mai luà în seamă acum și fata cocià ceva la inimă.

„A plecat grăbită dela curte și a stat toată vremea închisă în coliba ei dela marginea drumului.

„Când s'a inserat a eșit la drum. Pe cer se rostogoleau norii înfuriați. Fulgere spintecau văzduhul și tunetele s'alungau năpraznice și se spărgeau de muchile munților. Erà o noapte, e adevărată urgia a lui Dumnezeu. Când a văzut ea vremea aceea, i-a venit în cap un gând drăcesc și-o bucurie nespūsă a cuprins-o.

„Întunec de nu vedeai la un pas. Ținutul urlă

de vreme tare, de credeai că se cufundă pământul. Ea a început să care piatră din grămada cea mare, din drumul de țară, pe călcelul ce duceà la castel. Știà că pe acolo n'are să treacă nimeni, decât el cu gabrioleta. Și a cărat Maria piatră cu poala, toată noaptea. Nici fulgerile, nici trăznetele, nici ploaia care cădeà în boabe mari... nimic nu simțeà. Sufletul ei erà cuprins întreg și stăpânit de dorul de răzbunare. La miezul nopții erà o grămadă bună de piatră pusă de-a curmezișul călcelului. Maria se așeză în șanț, pe iarba udă, spintecând cu ochii întunerecul. În mâni ținea ciocanul de sfărâmat piatră. Așteptă.

„Nu trecu mult și-un uruit înăbușit de trăsură răsună de departe și apoi tot mai aproape. Caii în zborul lor tropăiau grăbiți. Și când trăsura a ajuns în dreptul ei, caii s'au poticnit, împedecându-se de pietriș, au dat grămadă, întâi cei de dinainte și apoi ceilalți peste ei, și s'a produs o învălmășeală — i-a gândeste-te! Maria, ca o leoaică, a sărit din șanț cu ciocanul ridicat în amândouă mâinile, i-a dat o lovitură feciorului, de s'a rostogolit la pământ ca un buștean. Cum l'o fi lovit nu știu, destul că vizitiul când s'a întors la trăsură — el sărise la cai să-i descurce — l'a găsit pe stăpănu-său gata. L'a dus mort la tată-său.

„Cine a fost, cine l'a omorât? de unde erà să se știe?!”

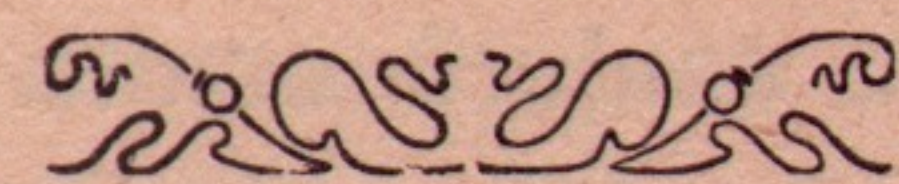
„Așa-i povestea. Am întreat-o eu pe Maria, dar n'a vrut să-mi spună. Și acum te miri, că se închină? Hei, fiecare om își știe păcatele.

„Eu nu știu de-o fi adevărat. Se vorbește. Știu una însă. Cum se schimbă toate cu vremea! Vieața se joacă cu noi, ne amăgește, uită de multe ori să ne facă fericiți, dar una n'o uită: să ne îmbătrânească! Mă uit și acum câteodată la Maria. Ce erà și ce e azi! O icoană erà!...”

Și bătrânul contenì, își umplu înc'odată pipa, umplu paharele și beură.

Tăceam amândoi. De departe un glas de fluer se legănà dulce prin liniștea nopții. Un lătrat de căne îl tot întrerupeà. Și în momentele acelea, mi-aduc aminte, simțeam un dor nebun să mă duc să omor cânele, ca să pot auzi doina.

M. L. I.

Adieri.

*Ce fericit voiu fi odată
Culcat cu mâinile pe piept —
Surâde-mi clipă fermecată
Să dorm, să nu mă mai deștept...*

*Sub farmec și sclipiri de stele,
Ah, liniștea din cimitir;
Ușor de-asupra gropii mele
Visează blând un trandafir...*

*M'am răzimat cu fruntea 'n mână
Pe-o scândură dela sicriu,
Un clopot undeva se 'nchină
Și 'n jurul meu i-atât pustiu...*

*Pornesc spre cimitir din zare
Ecouri agere de vânt,
Ș'aduc pe-aripe lor arare
Acorduri vagi de pe pământ...*

*Frumos se face-acuma sară
Colo, sub largul bolții arc,
Ș'acorduri dulci din cale-afară
Pornesc din fiecare parc...*

*Plutește lumea ca o floare
Pe tainicul vieții val —
Te văd pe tine 'ncântătoare
În strălucirea unui bal.*

*...Visează lumea și zimbește —
Nepăsători trec anii 'n șir,
Și nimeni, nimeni nu gândește
La cei culcați în cimitir...*

*Cu fruntea 'n giulgiu 'nfășurată
Eu stau cu mâinile pe piept, —
Surâde-mi clipă fermecată
Să dorm, să nu mă mai deștept...*

*...Se lasă iar întunecime
Cu aspre șuere de vânt
Și 'n poarta mea nu bate nime
Sădind o floare pe mormânt...*

T. MURĂȘANU

ÎN AREST

SÉVERINE

Line s'a mulțumit cu soartea. Ce-i folosește toată răzvrătirea, dacă se conjură contra unei ființe atât de nepuțințioase, toate puterile naturii și a societății? Line încă nu le ia în seamă, dar le presimte parcă în întunerecul acela, cu gura căscată și cu ghiarale ascuțite. Ea, care nu să teme nici de om, nici de animal, tremură, dacă se cugetă la lucrul acesta îndepărtat, nevăzută și neînțeleasă.

Părinții ei, ce-i drept, sunt oameni buni, dar și dacă ar fi răi, pe ea asta puțin o mișcă. Ea și atunci trebuie să asculte și să se supue. Cu dezvoltarea ei repede, așteaptă cu un dor deosebit, ca să se încredințeze de ceva, ce nu e la loc și să nu-i ordone ei.

Ea se bucură, dacă poate cedă odată argumen-

telor, ar fi o mândră, dacă le-ar putea arăta, că e o ființă cuminte, cu care poți vorbi, dar mamă-sa într'una îi tot zice:

„Copiii nu trebuie se înțeleagă lucrurile, ci trebuie să se supună!“

Și aceea o întristează până în adâncul inimii pe Line, că o trimit la pension, că au scos-o din pământul casei și au străplântat-o în pământ strein și le pasă puțin, că ce suferă ea până atunci.

Dar dacă i-ar fi spus de asta înainte, dacă ar fi fost pregătită la asta, atunci ar fi curajoasă, atunci le-ar putea arăta, că e o fată cuminte, care știe ce-i servește spre folos... Dar așa! Nu ai vorbit cu ea mai înainte, ci simplaminte ai predat-o numai ca pe un cățeluș, sau pe un pachet! Inima ei de aceea îi sângerează, dar nu numai inima, ci și toată mândria ei de fată de opt ani. Când au lăsat-o în odaia directoriei, a strâns din dinți, și-a plecat în jos pleoapele și și-a încordat toți nervii. Toată ziua și-a reținut lacrimile. Dar sara, când s'a cugetat la bunica ei, pe care a lăsat-o pe neașteptate lângă foc, a început să plângă cu hohot.

Delicateță! Căldură! Lumină! Acestea sunt lucrurile ce-i vor lipsi... acestea aici, de sigur, că nu le va simți. Line presimte toată mizeria asta și e gata a muri mai bine a muri acum, — în etate de opt ani!

Numai cât sforțarea și întristarea, noroc că îi istovește puterea ei crescândă. Astfel dară se predă acelor puteri fără de nume, a căror țârie deja acum o simte.

Casa, în care locuște, e mare și privește spre Avenue de Neuilly. Directoara încă și acum e femeie frumoasă, degetul ei cel mic întotdeauna îl ține în sus și gura îi e strâmbă, când vorbește. Fata ei, dșoara Philomena, cu muștra ei ciudată, ce seamănă a botișor de cățel și cu tropotul necioplit, se plimbă pe coridor.

Copiii nu se simt rău, fiindcă mâncările sunt destul de bune și grădina e destul de mare. Dar Linei, care e foarte senzibilă, toate astea-i par teribile! Pe „nou venita“ o împing, o fac să rabde foame. Și Line, căreia îi place așa mult să se bată, care în zilele trecute nu suferă un cuvânt, să nu-i răspundă înapoi, tace, plânge pe ascuns, ca un cățeluș bătut. Știe foarte bine, că dacă ar vrea, ea ar fi cea mai tare, fiindcă mușchii i-s tare dezvoltăți și este în ea o parte din focul acela, care hotărăște soartea bățăilor. Nici de aceea nu dubitează, că dacă i-ar plăcea ei, ar putea exercita supremație asupra celorlalte, întocmai cum a făcut în grădina Tuillerilor. Dar și-a pierdut voința și voia...

Face ca bătrânii și zice astfel: „Ce-mi folosesc toate astea?“ Oare învingerea îi redă ea zimbetul acela senin a bunicei, căldura căminului părintesc și lumina aceea zimbitoare? Tot aceea, ce o face fericită și îndestulată? Nu. Atunci dar?..

Chiar nici studiile n'o interesează. Câte-odată,

fiindcă are memorie bună, repetă, ca papagalul, ceea ce cetește, dar senzul lor dispare dinaintea ei și ea nu-și ia osteneala, ca să fugă după înțelesul lor. Toți se miră, ce ușor învață, dar ea disprețuește aceasta memorie. Îi dau în mână ac și ea coase. După aceea o pun la pian și ea bate clapele. Dar sufletul ei răfăcește pe aiurea...

* * *

În toată Duminecă sara e indispusă. Line se teme de ziua aceasta, fiindcă și scurtele ei experiențe îi arată, că dela cealaltă zi a fericirii n'are ce așteptă.

Deja Joi tot tremură de bucuria gândului, că poi-mâne o duc afară din pension. Se poartă foarte bine, fiindcă simte, că dacă ar reține-o, i-ar luă dreptul de-a merge acasă, inima i-ar încetă de-a mai bate.

Și dacă Sâmbătă tatăl ei întârzie puțin, ea deja îngălbenește și vocea i se îneacă într'un dondănit. Dacă sosește tatăl ei, ea îl prinde de grumazi, începe a plânge, îl strânge la piept, ca și cum de șase ani nu s'ar mai fi văzut deloc.

E cald, sau frig? E ziuă, sau noapte? Line nu mai știe, fiindcă după aceea ei toate i se par indifereente! Numai un gând are: iute, fie ploaie sau soare, tot una-i pentru ea, să plece spre casă!

Fiindcă Line cunoaște scurțimea timpului și de aceea vrea să-l folosească bine.

Ajungând acasă, deodată începe cu lingușirile, poveștile, impresiile și reflexiile. Sara, noaptea, Dumineca, toate îi par frumoase. Vorbește mobilierului, păpușilor ei, netezește pereții cărților. Dar, durere, înseratul se apropie, pogorând ca o cenușe fină. Atunci durerea iar își cuprinde mica sa pradă. Deja nu mai vorbește și nici nu se mai mișcă, se prinde de un dulap, ca și cum parcă ar vrea să stee legată aici de el. Abia găta cu mâncarea, îi sărută pe toți ai casei și o îmbracă, ca pe o lunatecă. Și simte, că parcă un vierme îi roade inima, când coboară încet scările.

Dacă ploauă, atunci în gara Saint-Lazare se urcă pe trenul ce duce la Port-Maillot. Străzile cu atari ocazii sunt pustii, gara abia puțin e iluminată și nici lampa din cupeu nu prea arde. Copila împedecându-se merge pe trotuarul lunecos, aproape amețită de durere.

Dacă timpul e frumos, trec pe bulevard, prin Champs-Elisée, după aceea prin Neuilly avenue. Fie iarnă sau vară, ei îi dărdăe dinții din gură. Degeaba îi cumpără tăticul ei, în bazarul din rue Royale, câte un toc de peană, câte-o ceruză frumoasă, pentru ca să o mângăe. Mănușa mică, rece ca ghiața, prinde tot mai mult mâna tătucului ei. Câte-odată bătrânul Grombard, care pe vremuri a fost și soldat și „a văzut și pe Împăratu“, îi petrece, fiindcă el locuște în Ternes. Și când într'o sară am vorbit de un ziarist arestat, tatăl Linei a văzut mirat, că ochii fetei privesc când pe unul, când pe celalalt.

„Ceea ce vorbim, pe tine nu te poate interesa, scumpa mea. Doar tu nu știi ce e temnița!, — făcū tăticul ei observarea.

— Ba eu știu, tăticule, eu știu foarte bine“, — răspunse copila într'un ton nespus de trist.

Trad. de Valeriu Crișian.

„DIN EGIPET“

se numește un volum de foarte interesante Note de călătorie, scos la București în „Biblioteca pentru toți“ (Nr. 501—503), de dl Radu D. Rosetti. E al treilea volum de acest fel, scos de dl Rosetti. Cele două premergătoare sunt: „Din largul lumii“ și „Dincolo de hotare“.

Volumul acesta al 3-lea „Din Egipt“, descrie toată călătoria dela București la Constanța și de aci apoi cu vaporul român „Dacia“ pe Marea-Neagră spre Constantinopol, până la Smirna.

Descrie plecările vapoarelor din Constantinopol, unele spre Orient, altele spre Constanța, spunând printre altele:

„...Lloyd-ul austriac pleacă tot încotro mergem noi (spre Smirna), dar *naintea căruia noi vom ajunge cu zece ore, deși a pornit cu un cias naintea noastră.* Acestui fapt, confortului, și mai ales *curățeniei*, — deoarece vapoarele noastre ard drept combustibil numai păcură (care nu face fum și nu umple vaporul de sperlă, ca cărbunii), — se datorește *preferința* pe care ni-o arată streinii...”

Descrie apoi Smirna, Alexandria, călătoria spre Cairo (în Egipt), cele văzute în acest oraș egiptean, un hotel egiptean, scene originale, — și aproape despre fiecare lucru de care spune, aduce o fotografie, așa că aproape tot a doua pagină are un chip cu vederi interesante din Egipt.

Pentru noi cei mulți, cari nu putem călători prin țări streine, sunt aceste cărți cu descrieri de călătorie o adevărată binefacere, căci, scrise de pene bune, ca și cea a dlui Radu D. Rosetti, ele ne fac să vedem și noi, cu închipuirea macar, bine de tot, aceea ce el a văzut, — și învățăm mult din cetirea alor astfel de cărți.

Recomandăm ca pe o cetire nu numai plăcută, ci și folositoare, cartea dlui Rosetti. Costă numai 90 fil. și 5 fil. de porto. Se poate avea dela „Librăria Naț. S. Bornemisa“ din Orăștie.

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

— 15 —

Aceeaş zi.

17 Aprilie.

— Tereso, dă-mi pălăria cea nouă, redingota cea mai bună, şi bastonul cel cu glob de argint.

Dar Teresa-i surdă ca un sac de cărbuni, şi aşa încet se mişcă, de parc'ar fi justiţia. Fireşte anii-s de vină. Năcazul cel mai mare e însă, că ea crede că auzul îi e ascuţit şi picioarele bune; şi când colo în mândria ei c'a slugit şaizeci de ani cu cinste, îşi chinuete stăpânul cu cel mai neînduplecat despotism.

Ce spuneam?... Iată, acum nu vrea să-mi dea bastonul cel cu glob de argint, de teama, că-l perd. E adevărat, că-mi uit ades ploierele şi cârgele prin omnibusuri şi pe la librari. Astăzi însă ştiu eu de ce-mi trebuie bastonul meu cel vechiu, al cărui glob sculptat în argint, înfăţişază pe Don Quixote cu lancea înainte, galopând împotriva morilor de vânt, în vreme ce Sancho Pansa cu braţele spre cer îl conjură, să se oprească. Bastonul acesta e tot ce am primit eu din moştenirea unchiului meu, căpitanul Victor, care pe când trăia, se asemăna mai mult cu Don Quixote, decât cu Sancho Pansa, şi care tot aşa de fireşte iubiă loviturile, cum le urâm noi de obicei.

De treizeci de ani, la ori ce drum mai însemnat şi mai sărbătoresc, tot bastonul acesta-l iau cu mine; totdeauna mă inspiră şi-mi dau poveţe bune cele două figuri mititele: a stăpânului şi a scutarului rău. Parcă le aud grăindu-mi. Don Quixote îmi zice:

„Gândeşte-te pururi la lucruri măreţe; să şti, că gândirea e singura realitate a lumii acesteia. Ridică natura la tine; universul întreg să nu fie pentru tine, decât răsfrângerea sufletului tău eroic. Luptă-te pentru mărire, căci numai mărimea e vrednică de om, iar dacă se întâmplă, să cazî rănit, împrăştie-ţi sângele, ca o rouă binefăcătoare şi zimbeşte!”

Iar Sancho Pansa, la rândul său:

„Rămâi, cum te-a lăsat Dumnezeu, cumetre. Mulţumeşte-te cu coaja de pâne, ce ţi se uscă în desagă, cu ganguri fripţi din bucătăria boierului. Fie stăpânul tău cuminte sau nebun, tu ascultă de dânsul, şi nu-ţi zăpăci creerul cu prea multe lucruri netrebnice. Teme-te de lovituri: nu ispitî pe Dumnezeu, vârandu-ţi capul în primejdii!”

Dacă însă neasemuitul cavalier şi neasemuitul scutar sunt numai ciopliţi în capul bastonului meu, în forul meu lăuntric există cu adevărat. Căci toţi purtăm în noi câte un Don Quixote şi câte un Sancho Pansa, şi chiar şi când ne convinge Sancho, trebuie să ne închinăm în faţa lui Don Quixote... Dar destul cu papalavrele! Să mergem la doamna de Gabry pentru o afacere, care întrece mersul obicinuit al vieţii.

Pe doamna de Gabry o găsi-i îmbrăcată în negru şi trăgându-şi mănuşile.

— Sunt gata, îmi zise dânsa.

Gata! Aşa am aflat-o, totdeauna, când avea prilej, să facă bine.

Coborâram scările şi urcarăm în trăsură.

Nu ştiu ce influinţă tainică eră aceea, care mă făcea să tac, de teama să n'o împrăştiu rupând tăcerea. O luarăm de-a lungul bulevardelor largi, dar goale, uitându-ne fără a zice o vorbă, la crucile, coloanele rupte şi coroanele, cari îşi aşteptau durerosa lor clienelă în prăvălia negustorului.

Trăsura se opri la hotarul ţarinei celor vii, în faţa porţii, pe care-s gravate cuvinte de nădejde.

Trecurăm de-a lungul unei alee de chiparoşi, cotirăm apoi pe o cărare strâmtă printre morminte.

— Aici, îmi zise doamna de Gabry.

Pe friza împodobită cu torţe răsturnate, eră săpată inscripţia aceasta:

FAMILIILE ALLIER ŞI ALEXANDRE

Intrarea monumentului eră închisă cu gratii. În fund, deasupra unui altar acoperit de trandafiri, eră o placă de marmoră plină de nume, printre cari ceti-i şi pe al Clementinei şi al ficei sale.

Mă cuprinse atunci ceva adânc şi nelămurit, ceva, ce nu se poate exprima, decât prin sunetele unei muzici frumoase. Glasuri de instrumente cereşti începură, să cânte în sufletul meu de moşneag. În armoniile grave ale unui imn funerar se împleteau notele plâpânde ale unei romanţe de iubire, căci sufletul meu amestecă în unul şi acelaş sentiment posomorâta durere a prezentului şi fermecatele bucurii ale trecutului.

După ce doamna de Gabry împodobi cu flori mormântul, ne îndreptarăm spre ieşire, fără a zice o vorbă. Când furăm iarăş între cei vii, mi se deslegă şi limba.

— Cum te urmam în aleele acestea mute, zisei cătră doamna de Gabry, mă gândiam la îngerii aceia din legende, cu cari ne întâlnim la tainicele graniţe dintre vieţă şi moarte. Mormântul, la care m'ai condus şi pe care nu-l ştiam, cum nu mai ştiu aproape nimic despre aceea, care doarme acum întrânsul împreună cu ai săi, mi-a adus aminte de singurele bucurii din vieţa mea, cari în lumea asta aşa de spălăcită sunt, ca o lumină pe un drum pierdut în întunec. Cu cât se lungeşte drumul, cu atât mai departe rămâne văpaia: acum sunt aproape la poalele celei din urmă coline, şi cu toate acestea, de câte ori mă întorc, tot aşa de vie văd lumina. Şi în suflet vin amintirile năvală. Sunt ca un stejar bătrân şi muşchios, care, dacă-şi scutură şi el crengile, trezeşte îndată stolurile de paseri cântăreţe, ce-şi aveau cuibul întrânsul. Cântecele paserilor mele din norocire e bătrân, ca lumea, şi nu mă mai poate încânta, decât pe mine.

— M'ar încântă foarte mult cântecul acesta, îmi zise dânsa. Povestește-mi amintirile dtale; vorbește-mi, ca și când ai vorbi unei bătrâne. Azi dimineată și-așa mi-am găsit în păr trei fire albe.

— Nu-ți pară rău, că le vine și lor rândul, doamnă: vârsta numai pentru aceia e bucurie, cari o consideră într'adevăr ca atare. Și când după ani îndelungați diadema dtale neagră va fi brodată cu o spumă ușoară de argint, să ști că ai câștigat o frumsețe nouă, o frumsețe mai puțin vioaie, dar mai înduioșetoare decât cea dintâi, iar tovarășului dtale de vieață tot așa de drag o să-i fie părul cel alb, cum îi e de dragă bucla aceea neagră, care i-ai dat-o, când v'ați căsătorit și pe care o poartă în medalion de parc'ar fi un lucru sfânt. Bulevardele acestea sunt largi și puțin cercetate. Putem vorbi în dragă voie până acasă. O să-ți spun mai întâi cum am cunoscut de tatăl Clementinei. Dar să nu te aștepți la nimic neobicinuit, la nimic mai însemnat, căci te înșeli, doamnă.

„Domnul de Lessay locuia într'o casă de pe Avenue de l'Observatoire, la etajul al doilea. Fațada de ipsos a acestei case, împodobită cu busturi antice, și grădina mare și neîngrijită, fură întâiele imagini, ce mi se întipăriră în ochii mei de copil, și fără îndoială când îmi va sosi ceasul, tot ele vor fi cele din urmă, cari se vor strecură sub pleoapele-mi întunecate. Căci în casa aceasta m'am născut, în grădina aceasta am învățat a simți și a cunoaște câte ceva din universul acesta bătrân, căci aici îmi întindeam eu jocurile. Oh, clipe de farmec, clipe sfinte sunt acelea, când sufletul fraged descopere în fața sa lumea aceasta, care îl desmiardă cu strălucirea și vrăjile sale misterioase. Crede-mă, doamnă, universul nu-i decât reflexul sufletului nostru.

„Mama eră o ființă bine înzestrată dela fire. Se sculă deodată cu soarele, ca pășărelele, cu cari de altfel se asemănă foarte mult; aceeaș sârguință casnică, acelaș instinct de mamă îl aveă ca și ele, aceeaș vecinică nevoie de a cânta, acelaș fel de farmec brusc, pe care-l simțiam eu foarte, ori cât eram de copil. Eră sufletul casei, totul eră plin de activitatea ei orânduită și senină. Pe cât eră dânsa de vioaie, pe atât de tacticos eră tata. Îmi aduc aminte de fața lui liniștită străbătută din când în când de câte un zimbet ironic. Eră pururi obosit, și-i plăcea obosiala. Se așeză în fotel lângă fereastră și cetea de dimineată până sara. Dela dânsul am moștenit eu dragostea de cărți. În biblioteca mea am un Mably și un Raynal, adnotate de mâna lui dela început până la sfârșit. Nu eră chip să se amestece și dânsul în treburi. De câte ori încercă mama cu șiretlicuri gingașe să-l scoată din starea asta de repaos, își ridică fruntea și-o priviă cu blândeța aceea neînduplecată, în care stă adevărata putere a firilor lipsite de energie. Biata femeie eră desnădăjduită; cu înțelepciunea aceasta contemplativă nu se putea împacă de loc, căci ea nu cunoștea decât grijile și lucrul.

Credeă că-i bolnav și se temeă să nu se îmbolnăviască și mai rău. Apatia lui însă aveă altă pricină.

„Tata intrase în 1801 la biurourile marinei sub dl Decrès, și a dat dovadă de un adevărat talent la administrație. Eră mare activitate atunci la departamentul marinei, și tata ajunsese în 1805 șeful diviziunii a doua administrative. În anul acesta îi ceru Împăratul, căruia îi fusese semnalat de ministru, un raport asupra organizației marinei engleze. Lucrarea aceasta, care purtă, fără să-și dea seama redactorul, pecetea unui spirit foarte liberal și filozofic, nu fu terminată decât în 1807, cam la vreo optsprezece luni după înfrângerea dela Trafalgar a admiralului Villeneuve. Napoleon, care din ziua aceasta nu mai voiă să audă de corăbii, frunzări memoriul cu mânie și-l aruncă în foc strigând: „Fraze! fraze! fraze!“ Pe tata îl înștiințară, că așa de mare a fost mânia împăratului în clipa aceea, încât și în foc a mai călcat cu cisma manuscrisul. De altfel așa-i eră obiceiul, când eră iritat: călcă în picioare jarul până i se înroșiau tălpile.

„Tata nu s'a mai ridicat niciodată din disgrația aceasta; și cu siguranță zădărnicia sforțărilor sale spre a face ispravă bună, a fost pricina apatiei în care a căzut mai târziu. Cu toate acestea Napoleon, când s'a reîntors din Elba, îl chemă la sine și-l însărcină, cu redactarea în spirit patriotic și liberal, a proclamațiilor și buletinelor cătră flotă. După Waterloo tatăl meu, mai mult întristat decât surprins, a stat la o parte și nime nu i-a tulburat liniștea. Doar din când în când se mai spuneă, că-i jacobin, că-i vampir, că-i unul dintre aceia, pe cari nu-i poți vedeă niciodată. Fratele mamii, cel mai mare, Victor Maldent, căpitan de infanterie, pus la demisoldă în 1814, și concediat în 1815 agravă prin ținuta sa neplăcută și mai mult năcazurile, ce căzură pe capul tatălui meu, cu prăbușirea Imperiului. Căpitanul Victor strigă în gura mare prin cafelele și pe la balurile publice, că Bourbonii au vândut țara, au vândut-o Cazacilor. La fiecare descoperă câte-o cocardă tricoloră în căptușala pălăriei, și demonstrativ purtă un baston, cu mânerul astfel strunguit, încât umbra lui eră silueta lui Napoleon.

„Dacă n'ai văzut, doamnă, anumite litografii de Charlet, nu-ți poți face ideie de fizionomia unchiului Victor, când se plimbă prin grădina Tuileriilor, strâns cu eleganță în redingota sa ceaprazată, purtând totdeauna crucea de onoare și un buchet de vioarele la piept.

— urmează —

Citiți splendidul roman „Misterul poetului“ de Antonio Fogazzaro.
Editura: „Librăriei S. Bornemisa“,
Orăștie. — Prețul 2 coroane, franco.

Trei cărți literare noi.

1. *Gheorghe Stoica*: „ALTE VREMURI“. Preful 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi“, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. *Stefan Lázár* — *Al. Ciura*: „FLOAREA BETULIEI“. Preful cor. 1·80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a temutului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâmă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudita — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. *Horia P. Petrescu*: „VĂDUVIOARA“. Preful 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa“ din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4·80.

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I. și II. se pot comanda dela administrația revistei pentru :: suma de cor. 15.— ::

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă amândouă colecțiile pentru suma de 13 coroane.

CĂRȚI LITERARE NOUI

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa“ în Orăștie. —

	Cor. fil.
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2.—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2.—
Al. Ciura: Amintiri	1·60
I. Dragoslav: Volintirii	1·80
L. Rebreanu: Frământări	1·50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2.—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1·80
St. Lázár: Floarea Betuliei, roman	1·80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1·60
A. Hamat: Noua lege militară	2.—
E. Borcia: Versuri flușturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1.—
Ion Gorun: Știi Românește?	—30
Alina G.: Artă de a vorbi în societate și diferite ocazii	—60
Irimescu-Cândești: <i>Aurel Vlaicu</i>	—60
Brătescu-Voinești: Întunec și Lumină, nuvele și schițe	2.—
Bucura Dumbravă: Pandurul, roman	3.—
Vhlaufă: La gura sobei	2·50
M. D. Rădulescu: Lei de peatră, poezii	3.—
Onițiu: Din cele trecute vremi	3.—
Hodoș: Masa ieftină. Gătirea mâncărilor	1·20
Iosif St. O.: Cântece, ed. II.	2.—
Antonescu: Studii asupra educației morale și estetice	3.—
Constantinescu I.: Din problema educației	3.—
Rousseau: Emil, sau despre educație, trad. de Adamescu	2·50
E. Rostand: Romanșioșii, comedie în 3 acte	—40
Moldovan S.: Ardealul II. Ținuturile de pe Murăș	—90
O. Goga: Din umbra zidurilor, poezii	2.—
I. Slavici: Mara, roman	2.—
G. Flaubert: Salambo, roman trad. de L. Daus	2.—
Virgiliu: Eneida, trad. de Pandelea	2·50
D. Pătrășcanu, Timotheiu Mucenicul	2.—
N. Zaharia: Ce este fericirea	1.—
N. Zaharia: Amorul	1.—
Rădulescu-Codin: Făt-Frumos, povești	—30
I. Claretie: Drapelul, povestire trad. de Z. Bărbulescu	—30
I. Agârbiceanu: Datoria, nuvele și schițe	—30
I. Rășcanu: Poveștile lui Perrault	—30
Carmen Sylva: Poveștile unei Regine	—30
V. Conta: Încercări de metafizică	—60
M. Maeterlinck: Sora Beatrice. Miracol, 3 acte tr. Minulescu	—30
D. Stern: Bulgaria sângerândă	—60
Honore de Balzac: O afacere întunecoasă	—40
R. Bringer: Spionii lui Napoleon	—80
Wells G. H.: Primii oameni în Lună	—80
Eftimiu V.: În temnițele Sтамbulului	—40
Onoto Vatana: Priveghitoarea Japoneză	—40
Memoriile lui Napoleon	—80
Anghel C.: Răscoalele din 1907	—80
Domnia și dețronarea lui Cuza-Vodă	—80
Eroii Unirii: Jertfa lui C. Negri	—80
Marchiza de Pompadour	—80
Napoleon în Rusia	—80

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —